

De zesdes lazen *Sprakeloos* van Tom Lanoye en kregen de volledige vrijheid om hierover een tekst te schrijven. Een kortverhaal, een column, een zakelijke tekst of een gedicht ... alles vormen waren toegelaten, zolang ze maar dichtbij het thema afasie of de vraag 'Wat als niemand je nog begrijpt?' bleven. Een kleine bloemlezing volgt hieronder ...

FICUS LYRATA

Paulien

De eerste naam die ik kreeg en zij vond het schoon,
ook al was ik voor haar *mijn kind*.
Ik werd al snel dochter, zus, kleindochter.
Ik kreeg namen als dik, knap, lelijk, aardig
Nog later hoorde ik vriendin, nicht, lief, schoonzus, tante

Voor haar bleef ik altijd
De Kleinste,
T' braafste meiske van de straat,
T' braafste meiske van Schaffe,
Mijn kind.

Nu ben ik voor haar even onbekend
als de dikke, rokende vrouw aan de ingang van het rusthuis.
Nu moet *de kleinste* aan de kant voor die hond achter mij
zodat zij kan gaan solliciteren bij de boterkes in de koelkast.

Paulien

‘Wat als niemand je nog begreep?’

Wat als...

je op een dag niet meer kon spreken?

Wat als...

je daar gewoon ligt onder een ziekenhuisdeken?

Wat als...

niemand je nog begreep en je woorden verdwijnen in een handgreep?

Dan voel je je

Machteloos of misschien gewoon...

SPRAKELOOS

Sprakeloos,

je staat erbij en je kijkt ernaar.

Jezelf uitdrukken lukt nauwelijks

en je gebrabbel lijkt op iets afschuwelijks.

Het is en blijft zwaar.

Zonder een zee van woorden,

Voel je je machteloos

Dus dit is ook geen toeval, je bent echt sprakeloos.

Je bleef gaan,

Je geloofde erin.

Ook al veranderden je gevoelens net als een achtbaan,

Je was en blijft een echte heldin.

Op het laatst stond je blik op oneindig,

wachtend tot je leven werd beëindigd.

Maar steeds weer,

Meer en meer.

Galmen deze woorden,

Ook in verre oorden.

Meer en meer,

Zonder enige afkeer.

Hoor ik je zeggen:

“Laat dat oud mensje toch gaan”

Rebecca

WAT ALS NIEMAND JE NOG BEGRIJPT?

Onverstaanbaarheid staat gelijk aan machteloosheid.

De onmacht je uit te drukken en de wereld te laten weten dat je bestaat. Mensen moeten je zien vooraleer ze je opmerken. En als ze beseffen dat een normaal gesprek een opgave wordt, haken ze af.

Ik heb wel een stem, maar ik kan ze niet gebruiken. Ik heb wel een boodschap, maar ik kan ze niet verkondigen. En al wil ik je nog zo graag vertellen wat er broeit in mijn hoofd, mijn onvermogen tot praten laat dit niet toe.

Ik werd er niet mee geboren, dus ik weet hoe het kan zijn. Dat maakt het gemis op een normaal leven nog groter. Mijn leven is in twee hoofdstukken te verdelen, 'voor' en 'na'. En al had ik nog zo graag gewild dat hoofdstuk 'na' de lengte had van een epiloog, ze lijkt alleen maar te volgen op de proloog 'voor'. En als mijn bestaan een boek was, zouden er alleen maar verwijzingen zijn naar het eerdere leven, geen beleving.

Je weet pas wat je hebt als je het mist. Een uitdrukking die iedereen wel kent en waarin sommigen zich misschien wel kunnen herkennen. Voor mij is dit de samenvatting van mijn bestaan. De titel van mijn boek. Een boek waarvan de woorden verdwijnen in de leegte van het papier, want wie anders dan ik zou dit boek kunnen schrijven? Wie anders dan ik begrijpt wat ik ben?

Niemand. Niemand begrijpt wat mij overkwam. Niemand begrijpt wat ik ben geworden. Niemand begrijpt mij nog.

Als ze mij zeggen dat ze weten wat ik doormaak, wil ik hen in hun volle gezicht uitlachen. Ze zeggen wat ze willen, maar met een medische analyse heb je niet de kennis die je nodig hebt om te weten wat dit is.

Wat is dit eigenlijk?

Is dit nog een waardig bestaan? Of is mij dat afgenomen, die ene seconde dat mijn lichaam besloot het me moeilijker te maken en ze mij zelfs de toestemming niet vroegen? Wat heb je aan een lichaam als je er geen controle over hebt? Wanneer het omhulsel dat vergaat na het leven de macht over jouw leven heeft? Je mag dan nog zelf kiezen wat je doet, en de gevolgen dragen van je daden, als het erop aankomt, ben je overgeleverd aan dat waar je geen macht over hebt.

Ik had geen macht over mijn beroerte.

En toch moet ik er de gevolgen van dragen.

Ik ben niet uniek, ik ben niet alleen.

Maar niemand begrijpt dat ik wel degelijk alleen ben. Want onverstaanbaarheid staat voor mij gelijk aan machteloosheid. En dat is wat er in mijn hoofd broeit sinds de afasie bezit van mij nam.

Yara

Sprakeloos

Een normale dag van de week
Maar telkens weer van streek

Het verlies van haar spraak
Zorgt voor iets dat meer lijkt op gekwaak

De onmacht in haar ogen
Komt bij mij hard binnengevlogen

Laat dat toch gaan, dat oud mensje toch gaan
Een zin die ik nooit meer zal laten voorbijgaan

Ben

Wat als niemand je nog begreep?

Wij, gezonde mensen, denken dat alles evident is. We denken dat alles vanzelfsprekend is. Tot op het ogenblik dat we zelf iets tekortkomen. Tot het moment dat we toch niet zomaar alles krijgen en kunnen zonder ervoor te werken. Iets wat ervoor zo een evidentie leek, is nu een vreselijk moeilijke opdracht geworden.

Zo ging het ook met Mia. Haar leven was perfect. Ze was gezond en had samen met haar fantastische man twee kinderen waar ze zielsveel van hield. Daarbij had ze ook nog een toffe job als verpleegkundige. Ze was 46 en had het gemaakt in haar leven. Maar haar geluk was van korte duur. Enkele weken na haar 50ste verjaardag kreeg ze een beroerte. De pijn was hels. Het gevolg nog helser.

Mia lag een week in coma. Haar familieleden weken geen moment van haar zijde. Ze werd wakker op maandagmiddag. Wanneer haar ogen open gingen, klonk er gejuich door heel de ziekenhuiskamer, door heel het ziekenhuis. "Mama, je bent terug!" "Schat, ik ben zo blij dat ik je zie!" "Mam, kan je ons horen?" Mia lachte naar haar familie. "Natuurlijk hoor ik jullie. Ik ben ook zo blij jullie te zien!" Maar dat zijn de woorden die alleen zij hoorde en begreep want het enige wat de anderen konden horen was "uu..i-ooo-ie". De dokters zeiden dat Mia in een babylonische spraakverwarring was terechtgekomen. Dit was het begin van het einde.

Mia had nog zoveel te vertellen maar ze kon het gewoonweg niet. Zelfs na een jaar revalidatie was een simpel woord als 'hallo' te moeilijk om uit te spreken. Dit knaagde aan haar, haar familie en haar vrienden. Zal ze ooit nog de Mia van ervoor kunnen zijn?

Na twee jaar was ze het beu. Ze was het beu dat niemand haar begreep. Ze was het beu dat ze niets meer zelfstandig kon doen. Ze was het beu dat dit haar leven zou zijn tot haar dood. Tenzij het dat niet moet zijn. Mia koos, in overleg met haar gezin, voor euthanasie.

Morgane

Een hovaardige vrouw voor altijd
Nooit voor iemand ondergedaan
'Je bent wie ge zijt'
Ook al was dat een beetje zelfvoldaan
Een continueel courageuze comédienne
Niemand durfde je te stoppen
Zelfs onze geliefde Fabienne
Kon je met jouw woordenwaterval foppen

Een bloedklonter steekt
Een stok in de wielen
En de rest versta je niet
Deze brei die je uitspreekt
Wil je trots vernielen
Nu zijt gij het, die afziet

Thomas

GLOBALE AFASIE

Afasie is een stoornis die veroorzaakt wordt door een letsel in de hersenen die ervoor zorgt dat het spreken, begrijpen, lezen en schrijven verstoord wordt. Globale afasie is de meest ernstige vorm van afasie. Omdat ook andere hersengebieden getroffen zijn, zijn er altijd nog andere stoornissen aanwezig, zoals een volledige halfzijdige verlamming en problemen met het zicht.

Personen met globale afasie zijn beperkt in hun spreken. Ze begrijpen moeilijk wat er gezegd wordt en kunnen niet lezen en schrijven. Mensen met globale afasie zijn zich niet altijd bewust van de stoornis. Daarom kan het frustrerend zijn als ze iets willen zeggen, maar niemand hen begrijpt.

Globale afasie wordt veroorzaakt door een hersenletsel. Bij een groot letsel in de taalgebieden in de linkerhersenhalfrand spreekt men van globale afasie. Het wordt veroorzaakt door een bloedvataandoening in de hersenen. Ook een hersentrauma of een hersentumor kan leiden tot afasie.

De behandeling gebeurt door logopedisten. De logopedist zal de persoon en zijn familie informeren over de taalproblemen. Hij zal oefenen op het begrijpen en uiten van taal of op het aanleren van andere communicatiemiddelen. De duur is variërend omdat het samenhangt met de intensiteit van het letsel. Er is bijna altijd spontaan herstel na het ontstaan van afasie. Alhoewel dit herstel zelden of nooit volledig is. De beste resultaten zijn te verwachten één jaar na de ziekte.

Bronnen:

- Robert, E. & Mariën, P. (2006). *Afasie (z)onder woorden*. Antwerpen: Garant.
- Vercruyssen, L. (2005). *Afasie, wat nu?*
- St. Lucas. (2009). *Afasie*. [23/04/2019, St. Lucas: <https://www.stlucas.be/media/78029914/afasie.pdf>]

Maxine

Wat als niemand je nog begreep?
Al mijn klanken
Zijn de weg kwijt
Alleen ik heb de kaart
Voor het doolhof van mijn klanken
Alleen ik weet de weg
Door het doolhof van mijn klanken
Alleen ik
Eenzaam
Op het pad naar mijn taal
Niemand die me begrijpt
Alleen ik vind de weg
Niemand die me volgt
Alleen ik
Eenzaam

Lara

Wat als niemand je nog begrijpt?

Ik ben het moe te moeten vechten
Al die tijd heb ik me schuil gehouden
Ik ben al te lang spraakzaam geweest
Maar mijn woorden worden vergankelijk
Ik heb de stilte altijd al gevreesd
En daar is die dan
Een koude
Kille stilte
Zo dwingend
Zo pijnlijk
En zo direct
Ik heb een verlosser nodig
Al vraag ik niet om een gunst
Mijn woorden willen gehoord worden
Maar zijn in onmacht met mijn vermogens
En soms is stilte taal
Ben je één met de stilte
Wachtend op een antwoord
Daar waar onbegrip herrijst
Mijn uitgesproken woorden vervagen
Niemand ziet het
Ik denk te veel na en haat het
Voel me een last
Heb er genoeg van gehad
Laat dat toch gaan, laat dat oud mensje toch gaan
Snakkend naar de stilte van de dood
Ik ben weg
Het is stil
Een vreedzame stilte
Rustgevende stilte
Zwevend door die ellelange stilte
De stilte van een einde

-Ellen V.-

Ik zit in kleermakerszit op het strand van Oostende. Mijn glanzende, donkerbruine haren dansen statisch door de zachte zeebries en zandkorrels en schelpjes glijden speels door mijn vingers. Ik sluit mijn ogen, maar de oranje, haast goudkleurige vloed van de zonsondergang lijkt zich toch een weg te banen naar mijn netvlies. Het geruis van de golven botst tegen mijn trommelvlies en de zilte smaak van de zeelucht prikkelt zacht het puntje van mijn tong. Een meeuw slaakt, hoog zwevend in de lucht, een noodkreet. De toeter van een schip weergalmt langs de hele kust. Een jongen, verstrikt in de touwen van zijn vlieger, krijst om hulp maar zijn ouders lijken nergens te bespeuren. Golven klotsen tegen golfbrekers en spatten uit elkaar net als wanneer iemands orgaan helemaal open gutst bij het toedienen van de laatste, fatale messteek in een poging tot complete vernietiging. Machtig toch, hoe sereniteit en rust in een paar seconden kunnen omslaan in fataliteit en chaos? Zoiets gebeurt bijna dagelijks, alleen lijken wij, een bende krioelend ongedierte dat de aarde wenst over te nemen met haar machiavellistisch gedachtengoed en achterbakse trukendoos, dat, achterlijk als we zijn, niet door te hebben. Mensen zijn klootzakken, moet u weten; Klootzakken van het eerste uur; Klootzakken die met hun manipulatieve manifesten de mensheid om de tuin trachten te leiden. Vunzige verkooppraatjes die ons, de gecorrumpeerde mens, doen zwichten voor van alles en nog wat. Praatjes, daar gaat het over. Strategisch geplaatste woorden, bewust zo georkestreerd om alles en iedereen naar beneden te halen, kapot te maken, om de tuin te leiden, op te hemelen om ze vervolgens af te breken, met poëzie en alliteraties zorgvuldig in te pakken, naar huis te schrijven, ons er na weer een mislukking helemaal uit te lullen, haat uit te drukken, roddels te verspreiden om ze vervolgens te ontkennen... Slechts zelden zeggen we waar het daadwerkelijk om draait: liefde (zowel in haar mooie als vernietigende vorm), waardering (als dat al geen liefde is), oprechte poëzie (die eigenlijk gewoon om liefde voor mensen, dingen of de liefde draait). Liefde. Liefde die ik nooit meer dankzij woorden zal kunnen uitdrukken, als liefde al door woorden uit te drukken valt natuurlijk. Liefde die ik enkel kan tonen via gebaren, gezichten en gedachten. Mijn leven is een groot pantomimespel waarin ik de schoonheid, maar vooral het achterbakse van taal nooit onder woorden zal kunnen brengen.

Astrid

Geen woord

Alleen maar klanken
1000 en 1 klanken.

Van enerzijds een doodgewone zin,
naar anderzijds een abnormaal gebrom.

Maar geen woorden,
enkel maar brabbelpap.

Een soep van letters zonder smaak,
een kopje koffie of thee,
bitter zonder de zoete suiker van woorden;
een zin zonder woordelijke betekenis;
een woord zonder betekenis ...

En toch weeral hun frustratie,
van heel hun brabbeldelegatie,
want we begrijpen ze niet ...
Niemand doet dat,
alleen zij zelf toch?

Dus zo blijft iedereen achter ...

Alleen

Alleen en sprakeloos ...

Jonas

'Wat als niemand je nog begreep?'

ooit was er eens taal
een spel van woorden
een rad van letters
en samengevoegd
pracht en praal

een leven zonder taal
is als een leven zonder ogen
je dwaalt en dwaalt
zonder ooit iemand helemaal te zien

een leven zonder taal
is als leven zonder benen
je zwerft rond en rond
zonder ooit te lopen

een leven zonder taal
is als een vis op het droge
je spartelt en spartelt
zonder ooit te kunnen ademen

ooit was er eens taal
een spel van leren
een rad van gevoelens
en samengevoegd
pracht en praal

Nathan

Wat als niemand me begreep?

A wordt B
C wordt D
En F wordt G

Hoor je mij?
Begrijp je mij?
Versta je mij?

Verlangen naar een zandgeel strand
En stralende zon
Maar het liefst van al wou ik dat je me
Begrijpen kon

Door die spraakverwarring voel ik me zo
verdomd alleen,
Want ik kan niet communiceren met de mensen
om me heen

In mijn eentje is zeker geen pretje,
Al die nare gedachten door mijn hoofd
's Nachts huilend alleen in mijn bedje
Want...
Die ziekte heeft mij van mijn geluk beroofd.

Another day, another way for me too,
Ik word wakker met geheel nieuwe moed
Vandaag ga ik communiceren maar hoe?
Weet ik nog niet; het kom wel goed.

SIKE